

Dr. sc. Jozo Čizmić, redoviti profesor
dekan Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu

ZABRANA DJELOVANJA SPORTSKIH UDRUGA

UDK: 34:769 (497.5)

Izvorni znanstveni rad

Primljeno: 10.09.2012.

O temi koju autor obrađuje u ovom članku – zabrana djelovanja sportskih udruga – u domaćoj pravnoj publicistici nema obuhvatnijih i sustavnijih radova, a iznimno je rijetka i sudska praksa. U radu, pored osnovnih naznaka o pojmu (sportske) udruge, autor ukazuje na modalitete prestanka postojanja sportskih udruga, a potom detaljno obrađuje razne aspekte instituta zabrane djelovanja sportske udruge - razloge za zabranu djelovanja sportske udruge, pokretanje postupka i postupak pred sudom prvog stupnja povodom prijedloga za zabranu, žalba protiv presude o zabrani djelovanja sportske udruge, stečaj i likvidacija sportske udruge na temelju pravomoćne odluke suda.

Ključne riječi: *sportske udruge, zabranjene aktivnosti, propisi u Republici Hrvatskoj*

I. UVOD - POJAM “SPORTSKE UDRUGE”

Zakon o udrugama Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 88/01, 11/02, dalje - **ZU**) **udrugu** (*engl.* association, *njem.* Verband, Verein, *franc.* association) **definira** kao svaki oblik slobodnog i dobrovoljnog udruživanja više fizičkih, odnosno pravnih osoba, koje se, radi zaštite njihovih probitaka ili zauzimanja za zaštitu ljudskih prava i sloboda, te ekološka, humanitarna, informacijska, kulturna, nacionalna, pronatalitetna, prosvjetna, socijalna, strukovna, športska, tehnička, zdravstvena, znanstvena ili druga uvjerenja i ciljeve, a bez namjere stjecanja dobiti, podvrgavaju pravilima koja uređuju ustroj i djelovanje toga oblika udruživanja (ZU, čl. 2. st. 1.). Dakle, kao bitne elemente udruge zakonodavac je istaknuo: a) udruge je rezultat slobodnog i dobrovoljnog udruživanja, b) udruge mogu osnovati fizičke, ali jednako tako i pravne osobe, i to c) radi zaštite svih (legalnih) uvjerenja i ciljeva osim političkih, vjerskih te ekonomskih, d) neprofitnost udruge te e) udruge je organizacijska jedinica.¹

Prema odredbama Zakona o sportu („Narodne novine“, broj 71/06, 150/08, 124/10, 124/11, 86/12., dalje - **ZOS**), pravne osobe u sustavu sporta mogu se ustrojavati u obliku trgovačkog društva, ustanova, ali se ponajviše ustrojavaju u obliku **sportskih udruga** (vidi ZOS, čl. 5.), a to je posebno zastupljeno kod pravnog ustroja klubova.² Prema odredbama čl. 14. ZOS-a, sportskim udrugama

¹ Tako DIKA, M. - LJUBIŠIĆ, S. - MEDVEDOVIĆ, M. - ŠPRAJC, I., *Komentar Zakona o udrugama s obrascima*, Zagreb, 2003., str. 30.

² Detaljnije o tome kod IVKOŠIĆ, M., *Pravni ustroj nogometnih klubova u Republici Hrvatskoj*, „Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 47, 2010., broj 2, str. 359.-385.

smatraju se one udruge koje se osnivaju radi obavljanja sportskih djelatnosti propisanih ZOS-om, a kao sportske udruge ustrojavaju se i sportski savezi (ZOS, čl. 46.), sportske zajednice (ZOS, čl. 48.), Hrvatski olimpijski odbor (ZOS, čl. 49.), sportske udruge osoba s invaliditetom i njihova udruženja (ZOS, čl. 53.), Hrvatski paraolimpijski odbor i Hrvatski športski savez gluhih (ZOS, čl. 54.), udruženja školskih športskih društava i Hrvatski školski športski savez (ZOS, čl. 55.), studentske športske udruge i Hrvatski sveučilišni športski savez (ZOS, čl. 56.), sportske udruge u sportskoj rekreaciji (ZOS, čl. 58.).³ Sustav sporta u Republici Hrvatskoj uključuje oko 16.000 sportskih udruga, 38 nacionalnih sportskih saveza olimpijskih sportova, 32 nacionalna sportska saveza neolimpijskih sportova i 10 nacionalnih sportskih saveza sa statusom pridruženog ili privremenog člana Hrvatskoga olimpijskog odbora, Hrvatski paraolimpijski odbor koji uključuje 11 nacionalnih sportskih saveza, Hrvatski športski savez gluhih, Hrvatski školski športski savez i Hrvatski sveučilišni športski savez.⁴

Sportska udruga stječe svojstvo pravne osobe danom upisa u **registar udruga** (arg. ZU, čl. 2. st. 1.). Registar udruga je javni upisnik koji se vodi se u elektroničkom obliku jedinstveno za sve udruge u Republici Hrvatskoj. Upis u Registar je dobrovoljan, a obavlja se na zahtjev osobe ovlaštene za zastupanje udruge koja, u ime osnivača, podnosi zahtjev za upis u Registar udruga uredu državne uprave, nadležnom prema sjedištu udruge. Za registraciju udruge stvarno je nadležna opća uprava, a zahtjev se podnosi uredu državne uprave pri jedinici područne (regionalne) samouprave na čijem je području sjedište udruge, odnosno, Gradskom uredu za opću upravu Grada Zagreba. O upisu udruge u Registar udruga nadležni ured državne uprave donosi rješenje.⁵

Profesionalni status ima onaj športski klub koji je osnovan radi obavljanja športske djelatnosti. **Profesionalni sportski klub** obvezno se upisuje u Registar profesionalnih sportskih klubova koji vodi Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta. Registar je javan. Svatko ima pravo uvida u podatke upisane u Registru. Ministarstvo na pisano traženje izdaje ovjereni izvadak. O upisu u Registar donosi se rješenje u roku od mjesec dana od dana podnošenja zahtjeva za upis. Ako nakon upisa u Registar profesionalnih sportskih klubova profesionalni sportski klub prestane ispunjavati uvjete iz članka 24. stavka 1. Zakona o športu, odnosno ako ne sudjelovanja u športskom natjecanju, ako nema sklopljene ugovore

³ Više o tome kod KAČER, H., *Uvod u osobe u športu*, (Uvod u) športsko pravo, Zagreb, 2009., str. 3.-36.

⁴ Podatak prema *Prijedlogu Zakona o sportskoj inspekciji – Ocjena stanja*, Zagreb, svibanj 2012., str. 2.

⁵ Udruga može djelovati i ako nije registrirana, odnosno ako nema svojstvo pravne osobe (tzv. neformalna udruga). Da bi neformalna udruga sudjelovala u pravnom prometu potrebno je da osnivači međusobno sklope ugovor koji se sastavlja prema zakonskoj formi ortaštva. Taj ugovor, ovjeren kod javnog bilježnika, poslužit će i kao osnova za otvaranje žiro računa neformalne udruge. Ugovor, njegove učinke, prava i obveze kao i završne odredbe, mogu se sastaviti prateći zakonski tekst (Zakon o obveznim odnosima (NN 035/2005 članci 637. do 660.)). Međutim, registracijom udruga stječe neka prava koja neformalne udruge nemaju (npr. za dodjelu sredstava projektima i programima udruga iz javnih proračuna mogu se natjecati samo udruge upisane u Registar udruga i Registar neprofitnih organizacija i sl.). <http://www.uzuvrh.hr/stranica.aspx?pageID=173>

o profesionalnom igranju s više od 50% registriranih športaša u seniorskoj konkurenciji u odnosu na broj prijavljenih športaša za natjecateljsku godinu na listi koju vodi odgovarajući nacionalni športski savez ili ako ne ispunjava uvjete za stjecanje profesionalnog statusa sukladno pravilima odgovarajućega nacionalnoga športskog saveza, tada je ministar nadležan za sport dužan donijeti rješenje o brisanju iz Registra.⁶

II. RAZLOZI ZA PRESTANAK POSTOJANJA SPORTSKE UDRUGE

Odredbama ZU-a propisani su razlozi zbog kojih se provode odgovarajući postupci koji rezultiraju prestankom postojanja udruge, a zatim se definiraju pretpostavke na temelju kojih se utvrđuje postojanje tih razloga. Tako su kao razlozi za prestanak postojanja udruge, pa time i sportske udruge, predviđeni: 1. odluka nadležnog tijela udruge o prestanku postojanja udruge, 2. prestanak djelovanja udruge, 3. pravomoćna odluka suda kojom je zabranjeno djelovanje udruge, 4. stečaj (ZU, čl. 28.).

Treći od predviđenih razloga za prestanak postojanja (sportske) udruge jest pravomoćna odluka suda kojom je zabranjeno djelovanje udruge, što će i biti predmetom detaljne razrade u nastavku rada.

Treba napomenuti da i **statut sportske udruge** mora sadržavati odredbu iz koje će biti jasno vidljivo pod kojim uvjetima i zbog kojih razloga sportska udruga može prestati postojati. Neki od razloga za prestanak sportske udruge predviđeni su ZU-om, ali se statutom mogu propisati i drugi razlozi prema željama osnivača (primjerice, može se propisati da će udruga prestati postojati ostvarivanjem određenog cilja ili protekom određenog roka).⁷

III. ZABRANA DJELOVANJA (SPORTSKE) UDRUGE

Sloboda udruživanja omogućuje pojedincu da svoja prava i interese ostvaruje u zajednici s drugima. Ta je mogućnost od iznimne važnosti jer, sociološki gledano, udruživanje predstavlja stvaranje ili pristupanje organizaciji koja je zbog svojih karakteristika sposobna ostvariti ciljeve koje pojedinac sam ne može uopće ostvariti, ili ih ne može djelotvorno ostvariti. Zahvaljujući slobodi udruživanja građani mogu zajedno s drugima ostvariti cilj – zadovoljavanje svojih političkih, ekonomskih, socijalnih, kulturnih, **sportskih**, individualnih, kolektivnih i drugih interesa u državi.⁸

Pravo građana na slobodno udruživanje radi ostvarivanja njihovih sportskih ciljeva, odnosno radi zaštite njihovih sportskih interesa, uvjerenja ili probitaka, spada među temeljne osobne i političke slobode i prava (arg. Ustav Republike

⁶ <http://public.mzos.hr/Default.aspx?sec=3225>

⁷ Usp. IVANOVIĆ, M., *Kako osnovati udrugu u Republici Hrvatskoj?*, Zagreb, 2002., str. 4.

⁸ Vidi web stranicu <http://ljudskaprava.ba/pravo-na-slobodu-mirnog-okupljanja-i-slobodu-udruzivanja>

Hrvatske, „Narodne novine“, broj 56/90, 135/97, 8/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10., dalje – **URH**, čl. 43. st. 1.). U ostvarivanju toga svoga prava oni mogu slobodno osnivati sportske udruge, uključivati se u njih ili iz njih istupati.

Kao i ostale temeljne slobode i prava, i pravo na udruživanje (u sportske udruge) može se **ograničiti** samo zakonom kako bi se zaštitila sloboda i prava drugih ljudi te pravni poredak, javni moral i zdravlje, a takvo ograničenje mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju (arg. URH, čl. 16.). Pravo slobodnog udruživanja (u sportske udruge) ograničeno je i zabranom nasilnog ugrožavanja demokratskoga ustavnog poretka, te neovisnosti, jedinstvenosti i teritorijalne cjelovitosti Republike Hrvatske (arg. URH, čl. 43. st. 2.). Stoga ciljevi i aktivnosti sportskih udruga nikako ne bi smjeli biti u protivnosti s tim zabranama.

Nadalje, navedene granice slobode udruživanja postavljene u URH-u u bitnome odgovaraju rješenju prihvaćenom u Europskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda iz 1950. (dalje – **EK**). Prema odredbama čl. 11. EK, ne mogu se postavljati nikakva ograničenja ostvarenju prava na slobodu udruživanja, osim onih koja su propisana zakonom i koja su u demokratskom društvu prijeko potrebna radi interesa državne sigurnosti ili javnog reda i mira, radi sprečavanja nereda ili zločina, radi zaštite zdravlja ili morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih.⁹ Od primjene ovoga članka izuzeti su pripadnici oružanih snaga, policije ili državne uprave.¹⁰

1. Razlozi za zabranu

1.1. Pod djelovanjem udruge treba razumjeti određeno trajnije ponašanje (radnje) članova i tijela udruge koje je organizirano i koje se ostvaruje u okviru ili posredstvom udruge u smislu da se ona može smatrati za nj odgovornom. To može biti aktivno ponašanje, ali i propuštanje da se spriječi nedopušteno ponašanje.¹¹

Radi zaštite tih vrijednosti moguće je i zabraniti rad sportskih udruga. Države imaju negativnu obvezu da se uzdrže od zabrane ili ometanja osnivanja udruženja, kao i ometanja njegove aktivnosti, a pozitivnu obvezu da osiguraju pravni okvir za osnivanje udruženja i da spriječe svako ometanje usmjereno ka sprječavanju

⁹ U predmetu *Ujedinjena komunistička partija i ostali protiv Turske*, Sud je primijetio kako bi pravo zajamčeno člankom 11. bilo teoretsko i iluzorno kad bi bilo ograničeno samo na osnivanje udruženja jer bi države udruženje mogle raspustiti odmah nakon osnivanja, bez obveze da pritom poštuju Konvenciju. Zaštita koju pruža članak 11. traje dok traje i udruženje pa stoga i raspuštanje (ukidanje, zabrana) udruženja od strane države mora udovoljavati uvjetima iz stavka 2. tog članka. MATAGA, Z., *Pravo na slobodu udruživanja prema Europskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda*, Strasbourg, 2006., str. 19.

¹⁰ Šire o slobodi udruživanja i njezinim ograničenjima kod P. van DIJK, *Teorija i praksa Evropske konvencije o ljudskim pravima*, Sarajevo, 2001., str. 564.-565.; HARLAND, C., *Komentar Evropske konvencije o ljudskim pravima prema praksi u Bosni i Hercegovini i Strasbouru*, Sarajevo, 2003., str. 269.-272.

¹¹ Tako DIKA, M. - LJUBIŠIĆ, S. - MEDVEDOVIĆ, M. - ŠPRAJC, I., *Komentar Zakona o udrugama s obrascima*, Zagreb, 2003., str. 112.

osnivanja ili djelovanja udruženja.¹²

Zabrana osnivanja nekog udruženja ili odluka o zabrani već postojećeg udruženja mora biti posljednja mjera i primijenjena samo u slučaju ako blaže mjere ograničenja ne mogu zaštititi te interese.¹³

U čl. 35. ZU-a utvrđeni su razlozi, odnosno materijalno-pravne pretpostavke za zabranu djelovanja sportske udruge, dok su posebne odredbe o postupku za zabranu utvrđene u čl. 36. - 38. ZU-a. Razlozi za zabranu djelovanja sportskih udruga taksativno su navedeni što znači da se samo zbog tih razloga može zabraniti djelovanje udruge.¹⁴ Prijedlog za zabranu djelovanja sportske udruge koji bi bio podnesen iz kojeg drugog razloga, ne bi bio dopušten.

1.2. U tom smislu djelovanje sportske udruge zabranit će se:

a/ ako sportska udruga svojim djelovanjem nasilno ugrožava demokratski ustavni poredak, te neovisnost, jedinstvenost i teritorijalnu cjelovitost Republike Hrvatske (arg. ZU, čl. 35. točka 1.). Takvo djelovanje sportske udruge zabranjeno je i URH-om (v. URH, čl. 43. st. 2.).

Sud bi mogao donijeti odluku o zabrani djelovanja sportske udruge zbog navedenih razloga ako bi utvrdio da u okviru ili posredstvom sportske udruge postoji takvo trajnije i stvarno organizirano ponašanje njezinih članova i tijela koje bi se moglo njoj pripisati, odnosno zbog kojega bi se ona mogla smatrati odgovornom.¹⁵ Odluka o zabrani djelovanja sportske udruge može se temeljiti na radnjama članova ako postoji sveza između tih radnji i djelovanja sportske udruge ili njezinih ciljeva, ako se radnje temelje na organiziranoj volji članova i ako se prema okolnostima slučaja može smatrati da je sportska udruga tolerirala radnje svojih članova.

Što se „nasilnog“ karaktera tiče, djelovanje sportske udruge trebalo bi izlaziti izvan okvira standardnih metoda političkog djelovanja u demokratskom društvu, a ciljevi djelovanja sportske udruge trebali bi se nametati primjenom psihičke i/ili fizičke prisile.¹⁶ U raspravi o Konačnom prijedlogu Zakona o udrugama bilo je prijedloga da se riječ „nasilno“ briše jer je navedena ugroza dovoljna i bez nasilnosti za zabranu djelovanja udruge, odnosno da se vrijednosti spomenute u

¹² Podatak na web stranici <http://ljudskaprava.ba/pravo-na-slobodu-mirnog-okupljanja-i-slobodu-udruzivanja-11/>

¹³ Vidi web stranicu <http://ljudskaprava.ba/pravo-na-slobodu-mirnog-okupljanja-i-slobodu-udruzivanja-11/>

¹⁴ I prema stajalištu sudske prakse, zabranu djelovanja udruge moguće je odrediti samo u slučaju kada je ostvaren neki od taksativno navedenih razloga u čl. 35. Zakona o udrugama. VSRH GŽ 3/2004-2., podatak na web stranici <http://sudskapraksa.vsrh.hr/supra/SearchBrowsing.asp?Indeks=STVARNO&IndeksID=27858>

¹⁵ Tako DIKA, M. - LJUBIŠIĆ, S. - MEDVEDOVIĆ, M. - ŠPRAJC, I., *Komentar Zakona o udrugama s obrascima*, Zagreb, 2003., str. 113.

¹⁶ *Ibid.*, str. 112.

ovoj odredbi mogu ugrožavati i nenasilnim putem.¹⁷

Ugrožavajuća djelatnost udruge trebala bi postojati u vrijeme s obzirom na koje se odlučuje o osnovanosti prijedloga za zabranu, dakle u vrijeme zaključenja glavne rasprave u prvostupanjskom postupku. Ako bi ona prije toga prestala, npr. isključivanjem za protupravno ponašanje odgovornih članova, smjenom i/ili razrješenjem odgovornih tijela, otpao bi i taj razlog za zabranu.¹⁸

b/ ako je djelovanje sportske udruge usmjereno na druge aktivnosti koje su zabranjene Ustavom ili zakonom (arg. ZU, čl. 35. točka 2.).

„Druge aktivnosti koje su zabranjene URH-om“, osim onih navedenih u čl. 43. URH-a, bilo bi u stvari svako djelovanje sportske udruge koje bi bilo usmjereno na ograničavanje ili onemogućivanje ostvarivanja drugih prava i sloboda zajamčenih URH-om. Što se djelovanja sportskih udruga tiče, mogli bismo, primjerice, navesti djelovanje koje bi se sastojalo u pozivanju ili poticanju na uporabu nasilja, na nacionalnu, rasnu ili vjersku mržnju ili bilo koji oblik nesnošljivosti (URH, čl. 39.), a što se ponekad manifestira kroz ponašanje nekih članova navijačkih udruga na sportskim terenima i izvan njih, a od toga nisu imuni ni članovi sportskih udruga klubova, bilo da se radi o funkcionarima, trenerima ili igračima.

I usmjerenost djelovanja sportske udruge na zakonom zabranjene aktivnosti moglo bi biti prihvatljivo kao razlog za njegovu zabranu jer treba pretpostaviti da su zakoni u skladu s URH-om i da u tom smislu svoje uporište za određene zabrane izvode iz URH-a.¹⁹

c/ ako sportska udruga obavlja djelatnosti koje nisu u skladu s ciljevima utvrđenim statutom (arg. ZU, čl. 5. st. 1.).

Drži se, naime, da je obavljanje djelatnosti za koju udruga nije registrirana preozbiljan prekršaj da bi mogao biti sankcioniran samo novčanom kaznom, jer bi to moglo stimulirati na protupravno ponašanje i druge koji bi, primjerice, osnivanjem udruge željeli izbjeći plaćanje poreza.²⁰

S obzirom na to da sportska udruga može od osnutka obavljati samo one djelatnosti kojima se ostvaruju ciljevi utvrđeni njezinim statutom (arg. ZU, čl. 5. st. 1.), svaka djelatnost koja ne bi bila u skladu s ciljevima postavljenim u statutu bila bi razlogom za obvezatnu zabranu njezina djelovanja. Takva bi sankcija, strogo uzevši, međutim, bila protivna okolnosti da udruga uz djelatnosti kojima se ostvaruju njeni ciljevi utvrđeni statutom može obavljati i djelatnosti kojima se stječe prihod, sukladno zakonu (arg. ZU, čl. 5. st. 2.).²¹ Usto, budući

¹⁷ Vidi *Izješća Hrvatskog sabora*, broj 309, od 15. listopada 2001., str. 36.

¹⁸ Usp. DIKA, M. - LJUBIŠIĆ, S. - MEDVEDOVIĆ, M. - ŠPRAJC, I., *Komentar Zakona o udrugama s obrascima*, Zagreb, 2003., str. 114.

¹⁹ *Ibid.*, str. 115.

²⁰ Vidi *Izješća Hrvatskog sabora*, broj 309, od 15. listopada 2001., str. 36.

²¹ Više o tome kod IVKOŠIĆ, M., *Pravni ustroj nogometnih klubova u Republici Hrvatskoj*, „Zbornik

da sportska udruga samostalno i slobodno, u granicama postavljenim URH-om i zakonom, utvrđuje svoje ciljeve koje tek formalno definira u statutu, treba uzeti da bi sankcioniranje svake djelatnosti sportske udruge koja nije u skladu s ciljevima utvrđenim njezinim statutom bilo neprimjereno svrsi i da se njime nepotrebno ograničava pravo na slobodu udruživanja, te da bi stoga bilo protuustavno (zbog povrede načela proporcionalnosti). Tek ako bi se tim izvanstatutarnim djelatnostima sportske udruge ostvarivali zabranjeni ciljevi, npr. ako bi se, između ostalog obavljale djelatnosti radi stjecanja dobiti za članove udruge ili treće osobe (v. ZU, čl. 5. st. 4.), trebalo bi primijeniti zabranu djelovanja sportske udruge kao krajnju sankciju.²²

d/ ako je to potrebno radi zaštite sloboda i prava drugih osoba (ZU, čl. 35. točka 4.).

Za razliku od prva tri razloga za zabranu djelovanja sportske udruge koji imaju svojevrstni karakter „apsolutnih razloga za zabranu“ u smislu da je sud dužan odrediti zabranu djelovanja sportske udruge čim utvrdi postojanje nekog od tih razloga, odnosno da su djelovanjem sportske udruge ugrožene slobode i prava drugih (pravnih i fizičkih) osoba, ovaj četvrti razlog za zabranu djelovanja sportske udruge („ako je to potrebno radi zaštite sloboda i prava drugih osoba“) po svom bi pravnom karakteru pripadao „relativnim razlozima za zabranu“ pa bi sud mogao i trebao zabraniti djelovanje sportske udruge samo ako je to potrebno radi zaštite sloboda i prava drugih osoba. Upravo s obzirom na relativnost (relativiziranost) toga razloga, postavlja se pitanje bi li sud mogao svojom odlukom i djelomično zabraniti djelovanje sportske udruge, točnije one oblike djelovanja i u onoj mjeri koliko je to potrebno radi zaštite sloboda i prava drugih osoba. Pri ocjenjivanju je li zabrana djelovanja sportske udruge potrebna radi zaštite sloboda i prava drugih osoba, trebalo bi voditi računa o tome da se zaštitom tih sloboda i prava ne dovode u pitanje zaštita prava i sloboda članova sportske udruge, pa bi bilo nužno stanovito vrednovanje pravnih pozicija u koliziji.²³

e/ ako je to potrebno radi zaštite zdravlja i javnog morala (ZU, čl. 35. točka 5.).

I ovaj razlog za zabranu djelovanja sportske udruge je „relativnog karaktera“ utoliko što je sud dužan zabraniti djelovanje sportske udruge samo onda i u mjeri u kojoj je to potrebno radi zaštite zdravlja i javnog morala, svakako ako utvrdi uzročnu vezu između djelovanja udruge i te ugroženosti. Držimo da bi ovaj razlog za zabranu djelovanja sportske udruge postojao nezavisno od toga postoji li potreba zaštite zdravlja članova sportske udruge i/ili trećih osoba.

radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 47, 2010., broj 2, str. 359.-385.

²² Tako DIKA, M. - LJUBIŠIĆ, S. - MEDVEDOVIĆ, M. - ŠPRAJC, I., *Komentar Zakona o udrugama s obrascima*, Zagreb, 2003., str. 116.

²³ Vidi TRIVA, S. – DIKA, M., *Građansko parnično procesno pravo*, Zagreb, 2004., str. 836.

U modernom pristupu prema sportašima cilj je održavati ih zdravim i spremnim za tjelesne napore, ubrzati oporavak sportaša nakon treninga ili natjecanja, ubrzati oporavak ozlijeđenih sportaša, mentalo osnažiti kako pojedinca tako i tim te smanjiti poguban utjecaj stresa na sportaše.²⁴ Klubovi - sportske udruge ponekad, radi bezobzirnog ostvarenja svojih ciljeva na sportskom planu, svjesno ne uvažavaju navedene postulate pa se sportašima – članovima sportske udruge daju nedozvoljena sredstva, nastoji se skratiti potrebno vrijeme za oporavak sportaša, ne vrše se redoviti pregledi sportaša ili se skrivaju rezultati pretraga i sl.

2. Pokretanje postupka pred sudom

2.1. Problematika kruga osoba legitimiranih za prijavu postojanja razloga za zabranu djelovanja sportske udruge, tijela ovlaštenog za pokretanje postupka za zabranu njezina djelovanja i akta kojim se taj postupak pokreće, suda kojemu se taj akt podnosi te pravna priroda i opći supsidijarni izvor prava za postupak zabrane djelovanja sportske udruge, uređeni su odredbama čl. 36. ZU-a.

U tom smislu odredbom st. 1. čl. 36. ZU-a određeno je da **svatko može podnijeti prijavu** o postojanju razloga za zabranu djelovanja udruge županijskom državnom odvjetniku nadležnom prema sjedištu sportske udruge.

Dakle, za podnošenje prijave o postojanju razloga za zabranu djelovanja sportske udruge legitimirane su sve osobe, odnosno „svatko“, pa se može govoriti o tzv. *denuntiatio popularis*. Radi se o aktu koji ima inicijalni i obavijesni karakter, a ne i karakter akta kojim se pokreće sudski postupak. Time osoba koja podnosi prijavu nema nikakvih daljnjih ovlasti u svezi s tom prijavom i u samom postupku pred nadležnim sudom. Držimo da prijavitelj ne bi imao pravo dobiti ni obavijesti o sudbini njegove prijave, te da bi prijavitelj teško mogao dokazati pravni interes za intervenciju u postupku zabrane djelovanja sportske udruge, osim ako i sam nije član te udruge.

Državno odvjetništvo dužno je od prijavitelja zaprimiti prijavu o postojanju razloga za zabranu djelovanja sportske udruge, te može od prijavitelja tražiti i dodatne obavijesti glede njegove prijave (arg. Zakon o državnom odvjetništvu, „Narodne novine“, broj 76/09, 153/09, 116/10, 145/10, 57/11, 130/11, čl. 50.).

Osim na prijedlog prijavitelja, Državno odvjetništvo ovlašteno je postupak za zabranu djelovanja sportske udruge pokrenuti i po službenoj dužnosti (arg. ZU, čl. 36. st. 2.).

O pokretanju postupka za zabranu djelovanja sportske udruge trebalo bi upisati zabilježbu u registru udruge.

2.2. Ako nadležni županijski državni odvjetnik na temelju podnesene prijave ili po službenoj dužnosti ocijeni da postoje zakoniti razlozi za zabranu djelovanja sportske udruge,²⁵ **dužan je podnijeti prijedlog** za zabranu djelovanja sportske

²⁴ Podatak na web stranici: http://www.trkovnik.info/index.php?option=com_content&view=article&id=68:zatita-zdravlja-sportaa&catid=20:zatita-zdravlja-kod-sportaa&Itemid=40

²⁵ „Djelovanje udruge zabranit će se: 1. ako udruga svojim djelovanjem nasilno ugrožava demokratski

udruge županijskom sudu nadležnom prema sjedištu sportske udruge (ZU, čl. 36. st. 2.), i u tom postupku državno odvjetništvo ima položaj stranke (*ius standi in iudicio*) (v. Zakon o državnom odvjetništvu, čl. 32.).

Postupak za zabranu djelovanja sportske udruge **pokreće se prijedlogom** a ne tužbom, premda je postupak zabrane u osnovi parnični postupak. Taj bi prijedlog trebao sadržavati sve što bi inače trebala sadržavati i tužba (*falsa nominatio non nocet*), dakle određen zahtjev u pogledu glavne stvari i sporednih traženja, činjenice na kojima se taj zahtjev temelji, dokaze kojima se te činjenice potkrjepljuju, a i druge podatke koje mora imati svaki podnesak (arg. Zakon o parničnom postupku, „Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11., dalje – **ZPP**, čl. 186., u svezi s čl. 36. st. 3. ZU-a). U prijedlogu bi trebalo naznačiti i vrijednost predmeta spora jer je to važno radi naknade troškova postupka, ali i za ocjenu dopustivosti revizije (arg. ZPP, čl. 186. st. 2.).²⁶

Pitanje **naziva** akta kojim se pokreće postupak, a time i stranaka u postupku i dalje je otvoreno jer se u propisima, pravnoj teoriji i sudskoj praksi ne može naći jednoznačan odgovor na to pitanje. S obzirom na supsidijarnu primjenu odredaba ZPP-a, bilo bi za pretpostaviti da bi se postupak trebao pokretati „tužbom“, a da bi stranke u postupku bile tužitelj i tuženik. Međutim, ZU, kao *lex specialis*, izrijeком propisuje da se postupak pokreće „prijedlogom“ te bi aktivna stranka u postupku (državni odvjetnik) bila „predlagatelj“. S druge strane, u pravnoj teoriji se za pasivnu stranku (sportsku udruhu) koriste nazivi „tuženik“, „protupredlagatelj“ i „protivnik predlagatelja“ (za zadnja dva držimo da su prikladniji za označavanje sudionika u nekim drugim postupcima, primjerice ovršnom). Uvidom u praksu nekoliko županijskih sudova utvrdili smo da nisu imali predmete koji bi se odnosili na zabranu djelovanja udruga uopće, pa time ni sportskih, te nam je (jednoznačno) stajalište sudske prakse o tome nepoznato. Držimo, ipak, da bi pasivnu stranku u ovim parničnim postupcima trebalo nazivati „predloženikom“ jer taj naziv najbolje ukazuje na pravni status i položaj te pasivne stranke u parničnom postupku.

2.3. Registracijsko tijelo ne može zabraniti djelovanje sportske udruge. O zabrani djelovanja sportske udruge može odlučivati samo sud, a za suđenje u prvom stupnju **nadležan** je županijski sud nadležan prema sjedištu udruge (arg. ZU, čl. 36. st. 2.), a ove bi sporove sudio sudac pojedinac (arg. ZPP, čl. 41. st. .).

2.4. Postupak za zabranu djelovanja sportske udruge je **hitano** (ZU, čl. 36. st. 3.). Hitnost postupka pojačana je i relativno kratkim rokovima u kojima se određene radnje moraju poduzeti. Tako je sud raspravu o prijedlogu za zabranu djelovanja sportske udruge dužan održati u roku od 15 dana od dana dostave prijedloga zastupniku udruge, a vrijeme i mjesto održavanja ročišta sud je dužan

ustavni poredak, te neovisnost, jedinstvenost i teritorijalnu cjelovitost Republike Hrvatske, 2. ako je usmjereno na druge aktivnosti koje su zabranjene Ustavom ili zakonom, 3. ako udruga obavlja djelatnosti koje nisu u skladu s ciljevima utvrđenim statutom (članak 5. stavak 1.), 4. ako je to potrebno radi zaštite sloboda i prava drugih osoba, 5. ako je to potrebno radi zaštite zdravlja i javnog morala”. ZU, čl. 35.

²⁶ Vidi detaljnije o tome kod GRBIN, I., *Zakon o parničnom postupku sa sudskom praksom, bilješkama, napomenama, priložima i abecednim kazalom*, Zagreb, 2010., str. 433.-437.

objaviti putem dnevnog tiska najmanje tri dana prije održavanja ročišta (arg. ZU, čl. 37. st. 2.).

2.5. Postupak zabrane djelovanja sportske udruge vodi se, ako to ovim Zakonom nije drukčije određeno, **prema odredbama ZPP-a** (arg. ZU, čl. 36. st. 3.), pa bi trebalo zaključiti da je taj postupak parnični postupak (arg. ZPP, članak 1.). Pravila ZPP-a supsidijarno se primjenjuju onda kada posebnim pravilima o postupku utvrđenom u ZU-u nije drukčije određeno. Tako ZU sadrži, primjerice, posebna pravila o procesnoj legitimaciji, dostavi strankama, nadležnosti, zastupanju, održavanju ročišta, posljedicama pasivnosti stranaka, miješanju u parnicu, sadržaju i objavljanju presude, troškovima postupka, žalbi protiv presude.

3. Postupak pred sudom prvog stupnja

3.1. Sud je dužan prijedlog za zabranu djelovanja sportske udruge podnesen od strane nadležnog županijskog državnog odvjetnika, bez odgode **dostaviti** osobi koja je u vrijeme podnošenja prijedloga za zabranu djelovanja sportske udruge bila ovlaštena zastupati udruhu (ZU, čl. 37. st. 1.).

3.2. Kako je postupak zabrane djelovanja sportske udruge dvostranački, parnični postupak, pasivna stranka u tom postupku je sportska udruga pa se prijedlog za zabranu treba primarno **dostaviti** osobi koja je u vrijeme podnošenja prijedloga za zabranu djelovanja bila ovlaštena zastupati sportsku udruhu. Premda se pravnim osobama dostava obavlja na njihovu adresu (arg. ZPP, čl. 134. st. 1.),²⁷ a budući da se prijedlog mora dostaviti zastupniku, drži se da bi pismeno moralo biti naslovljeno na njega osobno i za tu bi dostavu vrijedila pravila o dostavi fizičkoj osobi, što znači da bi se zastupniku dostava mogla obaviti na adresi sportske udruge, ali i na njegovoj osobnoj adresi (adresi stanovanja) (arg. ZPP, čl. 141.). Treba uzeti da se u ZU-u inzistira na osobnoj dostavi zastupniku zato da bi se izbjegla mogućnost da se dostavom udruzi kao pravnoj osobi prijedlog ne preda osobi koja je ovlaštena zastupati udruhu, da ono ne dospije u "prave ruke".²⁸ Pravila o osobnoj dostavi zastupniku sportske udruge trebala bi se primjenjivati i kod dostave zastupniku sportske udruge koja nema svojstvo pravne osobe.

3.3. Ako se osobi koja je u vrijeme podnošenja prijedloga za zabranu djelovanja udruge bila ovlaštena zastupati sportsku udruhu dostava ne može izvršiti ili je ona spriječena uredno zastupati sudsku udruhu (primjerice, kad bi se ovlaštena osoba nalazila u pritvoru ili zatvoru, kad bi bila odsutna za duže vrijeme, kad bi bila nepoznata boravišta, kad bi umrla, itd.), sud joj je dužan postaviti **privremenog zastupnika** između odvjetnika na području toga suda (ZU, čl. 37. st. 1.) i dostaviti mu prijedlog. Ovlasti privremenog zastupnika prestajale bi čim bi vođenje postupka preuzela osoba ovlaštena za zastupanje sportske udruge.²⁹ Postavljeni zastupnik, kao svojevrsni zakonski zastupnik, ne bi imao pravo na

²⁷ Vidi u tom smislu odluku OS u Splitu, Gž- 730/90. od 8. lipnja 1990., PSP 46/139.

²⁸ Tako TRIVA, S. – DIKA, M., *Građansko parnično procesno pravo*, Zagreb, 2004., str. 837.

²⁹ *Ibid.*, str. 837

naknadu troškova i nagradu za zastupanje kao odvjetnik koji je punomoćnik. S postavljanjem privremenog zastupnika ne bi trebalo žuriti, posebno u slučaju kada je dostava prijedloga za zabranu predviđena i za sportsku udruhu po općim pravilima o dostavi pravnoj osobi i zastupniku sportske udruge po pravilima o osobnoj dostavi. Naime, nemogućnost osobne dostave osobi ovlaštenoj za zastupanje sportske udruge ne mora bezuvjetno značiti da ona ne bi mogla biti obaviještena o prijedlogu za zabranu djelovanja na drugi valjan način. Primjerice, ako je prijedlog dostavljen sportskoj udruzi po općim pravilima o dostavi pravnoj osobi, a poziv preuzme bilo koja osoba koja je angažirana u sportskoj udruzi i o njegovu sadržaju obavijestiti zastupnika (vidi ZPP, čl. 134.).³⁰

3.4. Raspravu o prijedlogu za zabranu djelovanja sportske udruge županijski sud je dužan održati u **roku** od 15 dana od dana dostave prijedloga zastupniku sportske udruge koji je u vrijeme podnošenja prijedloga za zabranu djelovanja sportske udruge bio ovlašten zastupati udruhu (arg. ZU, čl. 37. st. 1.). *Per analogiam*, treba uzeti da bi se rok od 15 dana u slučaju u kojemu je sportskoj udruzi postavljen privremeni zastupnik računao od dostave prijedloga tom zastupniku.

3.5. Vrijeme i mjesto održavanja ročišta županijski sud je dužan objaviti putem dnevnog tiska najmanje tri dana prije održavanja ročišta (arg. ZU, čl. 37. st. 1.). **Troškove** objavljivanja obavijesti predujmljivao bi sud (arg. ZU, čl. 37. st. 11.). Iz sintagme „najmanje tri dana prije održavanja ročišta može se zaključiti da se radi o instruktivnom roku i da bi sud taj rok mogao skratiti, ali bi morao paziti da taj kraći rok mora biti dostatan da se protupredlagatelj može pripremiti za raspravu. S druge strane, drži se da se nepotrebno inzistiralo na tako kratkom roku jer će se često upravo zbog nemogućnosti da se protupredlagatelj pripremi ročište morati odgoditi, odnosno da će se morati odgoditi radi prikupljanja dokaza itd.³¹

3.6. Svaki član sportske udruge ovlašten je **umiješati** se u postupak na strani udruge. On ne bi bio dužan posebno dokazivati svoj pravni interes jer bi njegova legitimacija za intervenciju proizlazila iz zakona. Ipak, on bi morao dokazati barem na razini vjerojatnosti da je član udruge.³² Ako sudjelovanje u postupku prijavi više od dva člana sportske udruge, ti su članovi dužni odrediti svog **zajedničkog zastupnika** u roku koji će im odrediti sud. Ako se u tome ne suglase, predsjednik vijeća odredit će im zajedničkog zastupnika između odvjetnika na području toga suda, na njihov trošak (ZU, čl. 37. st. 3.). Problem postavljanja zajedničkog zastupnika može se usložiti ako članovi sportske udruge koji su intervenirali ne urade to na strani iste stanke. U pravilu će oni intervenirati na strani protupredlagatelja (sportske udruge) i tada neće morati dokazivati svoj pravni interes jer bi trebalo uzeti da je u njihovu interesu kao članova da se djelovanje udruge ne zabrani. Međutim, njima bi trebalo dopustiti da interveniraju i na strani

³⁰ U tom smislu vidi odluku VPSH, Pž- 660/79. od 22. svibnja 1979., PSP, 15/419.

³¹ Usp. TRIVA, S. – DIKA, M., *Građansko parnično procesno pravo*, Zagreb, 2004., str. 838.

³² Vidi DIKA, M. - LJUBIŠIĆ, S. - MEDVEDOVIĆ, M. - ŠPRAJC, I., *Komentar Zakona o udrugama s obrascima*, Zagreb, 2003., str. 122.

predlagatelja (državnog odvjetnika), ako bi učinili vjerojatnim postojanje svoga posebnog interesa za to.³³ Pojedini članovi sportske udruge mogli bi intervenirati u postupak do zaključenja glavne rasprave u postupku pred prvostupanjskim sudom (arg. ZU, čl. 38. st. 1.). Članovi sportske udruge koji bi intervenirali u postupak bili bi umješaci s položajem jedinstvenih suparničara zato što bi se presuda jednako odnosila na njih kao i na stranku (v. ZPP, čl. 201. i 209.).³⁴

3.7. Sud može održati raspravu te donijeti odluku i ako uredno pozvane osobe, pa i državni odvjetnik, **ne dođu na ročište**, a na tu je mogućnost sud dužan u pozivu za raspravu izričito upozoriti (ZU, čl. 37. st. 4.). Iz dikcije navedene odredbe može se zaključiti da u postupku za zabranu djelovanja sportske udruge nema mirovanja postupka (*argumentum a contrario* ZPP, čl. 216.). Sud bi mogao zaključiti raspravu i donijeti odluku čak i kad obje ili barem jedna od stranaka nije pristupila samo ako na temelju procesnog materijala koji je uspio prikupiti na ročištu to može učiniti. Budući da će u pravilu protupredlagatelj (sportskaudrug) tek na ročištu dati svoj odgovor na prijedlog, treba očekivati da će se ročište morati odgoditi.³⁵

3.8. Na temelju održane rasprave sud **presudom izriče zabranu** djelovanja sportske udruge ili **odbija prijedlog** (ZU, čl. 37. st. 5.), u zavisnosti od toga je li utvrdio postoji li razlog zbog kojega se inače zabrana djelovanja sportske udruge može zatražiti i zbog kojega je zatražena, ili ne postoji. Iako to u odredbi čl. 37. st. 5. ZU-a nije izrijekom navedeno, jasno je da sud može prijedlog **odbaciti** ako utvrdi da ne postoje pozitivne procesne pretpostavke, odnosno da postoje procesne smetnje.

Sud **izriče i javno objavljuje presudu na raspravi** (ZU, čl. 37. st. 6.). Ako je tijekom postupka javnost bila isključena iz razloga predviđenih zakonom (ako to zahtijevaju interesi morala, javnog reda ili državne sigurnosti, ili radi čuvanja vojne, službene ili poslovne tajne, odnosno radi zaštite privatnog života stranaka, ZPP, čl. 307.), sud je dužan javno pročitati samo njezinu izreku, dok će javna objava razloga ovisiti o odluci suda (arg. ZPP, čl. 336. st. 3.).

Obrazloženje presude kojom se odlučuje o prijedlogu za zabranu djelovanja sportske udruge mora sadržavati sve što mora sadržavati i obrazloženje svake presude.³⁶ Među ostalim, u obrazloženju presude o zabrani djelovanja sportske udruge moraju se navesti razlozi zbog kojih je djelovanje sportske udruge

³³ Tako TRIVA, S. – DIKA, M., *Građansko parnično procesno pravo*, Zagreb, 2004., str. 838.

³⁴ Usp. DIKA, M. - LJUBIŠIĆ, S. - MEDVEDOVIĆ, M. - ŠPRAJC, I., *Komentar Zakona o udrugama s obrascima*, Zagreb, 2003., str. 122.

³⁵ Vidi TRIVA, S. – DIKA, M., *Građansko parnično procesno pravo*, Zagreb, 2004., str. 839.

³⁶ „U obrazloženju sud će izložiti zahtjeve stranaka, činjenice koje su iznijele i dokaze koje su predložile, koje je od tih činjenica utvrđivao, zašto i kako ih je utvrdio, a ako ih je utvrdio dokazivanjem, koje je dokaze izvodio i zašto te kako ih je ocijenio; sud će posebno navesti koje je odredbe materijalnog prava primijenio odlučujući o zahtjevima stranaka, a izjasnit će se, ako je to potrebno, i o stavovima stranaka o pravnoj osnovi spora te o njihovim prijedlozima i prigovorima o kojima nije dao svoje razloge u odlukama koje je već donio tijekom postupka. U obrazloženju presude zbog ogluhe, presude zbog izostanka, presude na temelju priznanja ili presude na temelju odricanja iznijet će se samo razlozi koji opravdavaju donošenje takvih presuda“. ZPP, čl. 338. st. 4. i 5.

zabranjeno (ZU, čl. 37. st. 7.).

Presudom kojom zabranjuje djelovanje sportske udruge sud mora odlučiti i o njezinoj **imovini** (arg. ZU, čl. 37. st. 8.). Sud može, ako za to postoje opravdani razlozi s obzirom na okolnosti slučaja, odrediti da se imovina udruge preda određenoj ustanovi, zakladi, fundaciji ili udruzi koja ima iste ili slične djelatnosti i ciljeve kao i udruga čiji je rad zabranjen (arg. ZU, čl. 34. st. 4.). Presudom kojom zabranjuje djelovanje udruge sud mora odlučiti o imovini sportske udruge, a to može uraditi i u skladu sa Statutom sportske udruge, dakle bez obzira je li tužitelj postavio tužbeni zahtjev takvog sadržaja ili tužbenim zahtjevom nije tražio donošenje presude o imovini udruge sukladno navedenoj odredbi.³⁷

Presuda se mora izraditi u **pisanom obliku** i njezin ovjereni prijepis **otpremiti** strankama i nadležnom sudu radi provedbe stečaja u (instruktivnom) roku od tri dana od dana objave (ZU, čl. 37. st. 9.). Iako se to u odredbi čl. 37. st. 9. ZU-a izrijeком ne navodi, sud bi ovjereni prijepis bio dužan otpremiti, osim državnom odvjetniku, osobi ovlaštenoj za zastupanje udruge, odnosno privremenom zastupniku, i umješaćima, odnosno njihovom zajedničkom zastupniku.

Izreku pravomoćne presude o zabrani djelovanja sportske udruge sud je dužan objaviti u »Narodnim novinama« (arg. ZU, čl. 37. st. 10.). Premda to nije izrijeком rečeno, radi pružanja satisfakcije udruzi protiv koje je pokrenut postupak radi zabrane djelovanja, trebalo bi objaviti i izreku presude kojom je prijedlog za zabranu odbijen.³⁸ Troškove objave izreke pravomoćne presude o zabrani djelovanja sportske udruge trebao bi predujmiti sud iz svojih proračunskih sredstava (arg. ZU, čl. 37. st. 11.).

3.9. Troškovi postupka predujmljuju se iz sredstava proračuna suda i naplaćuju se konačno po službenoj dužnosti u stečajnom postupku iz imovine sportske udruge ako bude zabranjen njezin rad (arg. ZU, čl. 37. st. 11.). U ZU-u nije riješeno pitanje prava udruge i njezinih umješaća na naknadu troškova koji su im bili izazvani neosnovanim prijedlogom državnog odvjetnika. Treba uzeti da bi oni, nažalost, morali sami definitivno snositi svoje troškove.³⁹

4. Žalba

4.1. Odredbama čl. 38. ZU-a utvrđen je krug subjekata ovlaštenih na žalbu, sud kojemu se žalba podnosi, rok za njezino podnošenje, nesuspendivnost žalbe, dvostranost žalbe, rok za dostavu žalbe sudu koji je ovlašten da o njoj odlučiti, te rok u kojemu je taj sud dužan u povodu žalbe odlučiti. Tako je propisano da protiv presude suda kojom je odlučeno o prijedlogu za zabranu rada sportske udruge, državni odvjetnik, osoba ovlaštena za zastupanje udruge, odnosno

³⁷ Vidi odluku VSRH Gž 33/2009-2., objavljenu na stranici <http://sudskapraksa.vsrh.hr/supra/SearchBrowsing.asp?Indeks=STVARNO&IndeksID=27858>.

³⁸ Tako TRIVA, S. – DIKA, M., *Građansko parnično procesno pravo*, Zagreb, 2004., str. 840.

³⁹ Usp. DIKA, M. - LJUBIŠIĆ, S. - MEDVEDOVIĆ, M. - ŠPRAJC, I., *Komentar Zakona o udrugama s obrascima*, Zagreb, 2003., str. 125.

osoba koja je zamjenjuje, te svaki član udruge koji je prijavio svoje sudjelovanje u prvostupanjskom postupku do zaključenja rasprave, mogu podnijeti žalbu Vrhovnom sudu Republike Hrvatske, u roku od osam dana od dana dostave presude. Žalba protiv presude o zabrani djelovanja sportske udruge je **nesuspenzivni** pravni lijek koji ne zadržava njezino izvršenje (arg. ZU, čl. 38. st. 2.).

Neppravomoćnu presudu sud bi trebao dostaviti i nadležnom **registracijskom uredu**, što znači da bi sportska udruga morala odmah prestati s djelovanjem.⁴⁰

Sud bi morao bez odgode dostaviti žalbu na **odgovor** protivnoj stranci i njezinim umješačima, koji su dužni odgovoriti na žalbu u roku od osam dana (arg, ZU, čl. 38. st. 3.).

Žalba se podnosi prvostupanjskom (županijskom) sudu, koji je dužan pravovremenu i dopuštenu žalbu dostaviti **Vrhovnom sudu** Republike Hrvatske, zajedno sa svim spisima i to u roku od tri dana od dana primitka odgovara na žalbu, odnosno od isteka roka za njegovo podnošenje (ZU, čl. 38. st. 4.). Treba uzeti da bi prvostupanjski sud Vrhovnom sudu trebao proslijediti i naknadno podneseni odgovor na žalbu (arg. ZPP, čl. 359. st. 3. u svezi s čl. 36. st. 3. ZU-a). Vrhovni sud Republike Hrvatske dužan je donijeti odluku o žalbi u roku od osam dana od dana primitka žalbe sa spisima (ZU, čl. 38. st. 5.). Drži se da bi rokovi za izradu i otpremu odluke koji vrijede za prvostupanjski sud trebali, *per analogiam*, zbog hitnosti postupka, vrijediti i za Vrhovni sud.⁴¹

4.2. Budući da ZU-om nije riješeno pitanje izvanrednih pravnih lijekova, treba uzeti da bi oni bili dopušteni po općim pravilima ZPP-a (arg. ZU, čl. 36. st. 3.), odnosno da bi u postupku za zabranu djelovanja udruge vrijedila opća pravila o reviziji i o prijedlogu za ponavljanje postupka.⁴²

III. UMJESTO ZAKLJUČKA

1. Na temelju presude o zabrani djelovanja sportske udruge nadležni sud provodi stečajni postupak, svakako ako su za to ispunjeni zakonom predviđeni razlozi. U suprotnom, provodi se likvidacijski postupak.

Presuda se mora izraditi u pisanom obliku i njezin ovjereni prijepis otpremiti strankama i nadležnom sudu radi provedbe **stečaja** u roku od tri dana od dana objave (ZU, čl. 37. st. 9.). Na temelju pravomoćne presude kojom je zabranjeno djelovanje udruge nadležni sud treba otvoriti stečajni postupak po službenoj dužnosti, bez provedbe prethodnog postupka (ZU, čl. 28. st. 5.). Stečajna masa udruge je cjelokupna imovina udruge koja je postojala u vrijeme otvaranja stečaja (arg. ZU, čl. 24. st. 1.), te imovina stečena nakon otvaranja stečaja.⁴³ Ako bi

⁴⁰ *Ibid.*, str. 127.

⁴¹ *Ibid.*, str. 128.

⁴² Usp. TRIVA, S. – DIKA, M., *Građansko parnično procesno pravo*, Zagreb, 2004., str. 841.

⁴³ Podrobnije o stečaju sportskih udruga vidi kod VUKOVIĆ, A., *Stečajni plan kao treći model za sportske klubove*, „Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu“, 48 (2011.), broj 4 (102).

sud ocijenio da ne postoji koji od zakonom predviđenih stečajnih razloga, svoju presudu trebao bi dostaviti nadležnom tijelu uprave, koje bi bilo dužno pokrenuti likvidacijski postupak. Suprotno, prije nego što se odgovarajuće rješenje dostavi trgovačkom sudu, nadležno upravno tijelo u postupku likvidacije udruge, utvrđuje da imovina udruge nije dovoljna za namirenje obveza. Na temelju tog rješenja trgovački sud po službenoj dužnosti i bez provođenja prethodnog postupka nad drugom otvara stečajni postupak (v. ZU, st. 5. čl. 28.). Daljnji se postupak nad drugom provodi po odredbama Stečajnog zakona.⁴⁴

2. Ured državne uprave nadležan po mjestu sjedišta sportske udruge dužan je odmah po primitku pravomoćne presude o zabrani djelovanja sportske udruge donijeti **rješenje o pokretanju likvidacijskog postupka**, u kojemu mora odrediti: a/ način provedbe likvidacijskog postupka; b/ osobu ovlaštenu za provedbu likvidacijskog postupka; i c/ visinu naknade za rad likvidatora. Likvidator je dužan o svom radu podnijeti polugodišnje izvješće uredu državne uprave nadležnom po mjestu sjedišta udruge, a po provedbenom postupku likvidator podnosi završni račun nadležnom uredu državne uprave, kojem će priložiti završni račun i potvrdu banke o zatvaranju žiro - računa na temelju čega će ono donijeti rješenje o prestanku udruge i brisanju iz registra. Što se raspodjele (preostale) imovine sportske udruge tiče, likvidator je vezan odlukom suda o raspodjeli preostale imovine. Nakon što likvidator obavi sve potrebne radnje u postupku likvidacije, s preostalim dijelom imovine udruge postupit će onako kako je to predviđeno statutom udruge. Ukoliko statutom nije ništa propisano, tada će ta imovina pripasti jedinici lokalne samouprave na čijem je području sjedište udruge.⁴⁵ Nakon raspodjele preostale imovine nadležni ured državne uprave treba donijeti rješenje o prestanku sportske udruge i brisati je iz registra udruga (ZU, čl. 32.).

3. Simboli vizuelnog identiteta i druge oznake sportske udruge kojoj zabranjeno djelovanje (zastave, sportska oprema, grbovi, značke i dr.) ne bi se smjeli javno upotrebljavati.

⁴⁴ Tako GALIĆ, A., *Stečajni zakon (općenito)*, tekst na web stranici <http://www.tszg.hr/cro/TSZG/Djelokrug-Suda/Stecaj/Strucni-clanci/Zastita-arhivskog-gradiva-subjekata-nad-kojima-je-proveden-stecajni-postupak/Stecajni-postupak-opcenito>.

⁴⁵ Vidi *Postupak likvidacije udruge*, tekst objavljen na web stranici <http://www.e-misija.info/dokumenti/2012/E-misija-travanj2012.pdf>.

PROHIBITION OF SPORTING ASSOCIATION ACTIVITY

No more comprehensive or systematic paper on the topic of prohibiting sporting association activity, which is discussed in this paper, exists in national legal publications. Also very rare is court practice in this area. Here, apart from the basic characteristics of the definition of sporting associations, the author points out the modalities for ending the existence of sporting associations. Then analysed in more detail are various aspects of the institute of forbidding sporting association activity – reasons for forbidding sporting association activity, commencing proceedings and legal proceedings before a first instance court caused by a suggestion for prohibition, appeal against the verdict on the prohibition of sporting association activity, liquidation and bankruptcy of sporting associations on the basis of a legally binding court decision.

Key words: *sporting associations, prohibiting activity, regulations of the Republic of Croatia*